

Óðamannaverk teirra hvítu í Suður-Afriku

»Hjástóð sig á plássið frammanfyri politistöðina fleyt í blóði og bitum og limum av illa viðfarnum Afrikumönnum. Seinri gav politiið boð um, at Afrikumenn sjálvir skuldu savna mannaleivdirnar saman og breiða sand á blóðhýljarnar.«

Soleiðis ljóðaðu fyrstu boðini frá Sharpeville, tá ófriðurin brast á. At teir svörtu eru illa við, er sjálsagt, tá ein fær kunnleika um ter rasulógirnar, ið teir hvítu hava sett í gildi. Her er úrdrag úr hesum lógum, og hvussu tær verða framdar:

— ein svartur, ið hevur búið í samfull 14 ár á sama stað, kann verða burturvístur við 72 tíma ávarðing..... Ein svartur, ið hevur búið og arbeitt í sama býi í 20 ár; men síðan fær sær arbeiði uttanfyri býin, hevur ongan rett at búgva har meira enn 72 tímar frá tí, hetta er hent Ein svartur hevur eingi rættindi til jörð Ein svartur, ið hevur fingið loyvi at flyta til annan bý at arbeiða, má ikki taka konu og børn við uttan serloyvi... Rýmir ein svartur frá nærri avmarkaðum oki, kann viðkomandi verða settur fastur uttan rettargongd..... Stjórnin kann uttan ávaring taka allan studning frá skúl-

um fyri teir svörtu..... Einhvør leikari av sjúkrahúsi, ið er bygt seinni enn 1937, kann revsast harðliga, um hann tekur ímóti einum svörtum sjúklingi uttan loyvi frá ráðharranum..... Ein svartur, ið setur seg á ein bonk, ið ætlaður er hvítum, kann fáa 300 pund í bót, 3 ára fongsul ella líkamliga revsing, tó ikki meira enn 10 slog á kroppin..... Ein svartur, ið tekur lut í verkfalli, kann fáa 500 pund í bót ella 3 års fongsul..... Kemur ein svartur inn í biðistovu á jarnbreytastøð, har hvít eru til staðar, kann hann fáa bót ella fongsul..... Hørd revsing verður tí svarta fyri, ið roynir at hava ella hevur nakað samband við hvíta kvinnu ... o.s. f.

Soleiðis bera boarnir seg at móti teimum svörtu, ið einki annað ynski hava enn júst at vinna hitt sama frælsið, sum boarnir so mannliga bardust fyri fyri 60 árum síðan.

Javnaðarstjórn í 25 ár

Byrjaði undir hini almiklu figgjarkreppuni í 1935 og tók við endurreisingini av landinum aftaná heimsbardagan.

Menn vóru misnøgdir við Vinstru stjórnina, ið sat við stjórnarvaldinum fram til 20. mars 1935.

Tiðirnar vóru av tí ringasta, og serstakliga bondurnir vóru harðliga ímóti tí landbúnaðarpolitikki, ið stjórnin framdi — ella rættari tí hon gjørði ov lítið.

Stjórnin fekk misálit í Stórtinginum, har m. a. 69 tingmenn frá ARBEIDARAFLOKKINUM atkvøddu ímóti henni.

20. mars boðaði kongur frá stjórnarskifti. Johan Nygårdsvold skipaði nýggju stjórnina. Arbeidaraflókkurin var komin fram at fyri at verða sitandi. Limir av hesi fyrstu stjórnini vóru m. a. Halvdan Koth, uttanríkisráðharri og Trygve Lie, løgmaðaráðharri.

Væl gekk hjá stjórnini. Hon vann á figgjarkreppuni, og eitt stórt uppbyggingar- og endurreisingar arbeiði fór fram á øllum økjum; men so kom heimsbardagin. Týskarnir gjørdu álop á Noreg 9. april 1940. Úrslitið var at kongur mátti rýma av landinum saman við stjórn síni. Frá London útíti Johan Nygårdsvold stjórnarvald sitt.

1945 kom stjórnin heimaftur til Noregs. Nygårdsvold legði frá sær. Einar Gerhardsen gjørdist nú forsetisráðharri. Ovurstórar uppgávur vóru at loysa; men so væl hevur verið arbeitt, og so nógv álit hevur ARBEIDARAFLOKKURIN vunnið í fólkinum, at teir í dag hava

reinan meiráluta í Stórtinginum.

Kæmur vóruð reistar móti Nygårdsvold tá hann og stjórn hansara komu heimaftur; men í staðin fyri rættargongd læt kongur Nygårdsvold fáa stóra pensjón, og kongur hevði alt fólkið aftanfyri seg, tá hann segði:

»Johan Nygårdsvold hevur skrivað navn sitt við gullstavum í søgu Norðurlanda.«

Nygårdsvold doyði 13. mars 1952 72 ára gamal.

Í november 1951 legði Einar Gerhardsen frá sær. Hann segði seg treingja til hvíld og vildi einans taka sær av arbeiðinum sum formaður fyri Arbeidaraflókkun.

Aftaná hann kom Ocar Torp, ið sat sum forsetisráðharri til 1955, tá Einar Gerhardsen tók við aftur.

Oscar Torp doyði 1. mai 1958. Gjøgnum harðastu kreppur hevur norsk sosialistaflokkurin víst evni og vilja at leiða fólk og land framá og til betri kor.

Føroyski javnaðarflokkurin ynsk-norska brøðraflokkinum hjartaliga til lukku við teimum 25 árum sum stjórnarflokkur.

KUSTASKAFT

Óli Andnegl og Fraser hava til umhugsan at fáa í lag eina samkomu fyri »mindre riges«, pálmásumnudsagslagnum í fjør til áminningar. Óli hevur skrivað eina skets: Tro, háb og kosterkaft. —

Arbeiðsloysi

Tað má ásannast, at tað er stórt spell, at so skal vera stýrt í okkara samfelag, at so skjótt sum tær fremmandu tjóðirnar ikki hava brúk fyri okkara fiskimönnum — ella tað av einari ella aðrari orsök ikki ber til at fara í vinnu hjá teimum — ja, so koma fiskimenn okkara at ganga í vinnuleysi. Vituligt er, at einki er dýrari fyri eitt samfelag, enn at hava nógv vinnuleyst fólk.

Hetta er beinleiðis harmiligt! — Hugsar ein um tey vökru stóru orð, ið á sinni blivu søgd av einum av okkara politikkarum: »Skútan var við at søkka, og tí valdu triggir teir frægastu mennir at fara til ródurs.« og tað eydnaðist at fáa hana aftur á rett kjøl.

Men hvussu beina teir hava fingið Føroya skútu at flóta, prógvar best tað stóra vinnuleysið, ið nú herjar. Verður hugsað rett, so sýnir tann rétta myndin nú tað, at tann sami stórorðaði politikkarin, at hann aftaná 8 ár hevur verið neyðlandaður í 1958.

Síðani kunnu teir siga, hvat teir vilja, tað er sjón fyri søgn. Eingin kann siga tað vera væl stýrt, tá ein stór fjöld av arbeiðsfólki gongur vinnuleyst, tí fremmandar tjóðir ikki kunnu bjóða teim eins góð vinnukor sum ári frammanundan.

Tað varð nógv reypað av, hvussu væl stóð til, og at so og so stór framstig høvdu verið, tí so nógvur peningur stóð í sparikassanum og bankunum.

At so var, kundi ikki sigast nokrum til rós, uttan íslendingum, sum høvdu okkara sjófarandi fólk í vinnu — tað var haðani peningurin fleyt inn.

Tá var tí lætt at sita við ábyrgdini, tá aðrar tjóðir breiðfóddu um 2000 av okkara fiskimönnum; og helst hava sumu harrar hildið, at so fór altíð at verða — ið hvussu er eina tíð frameftir. Teir hava sketta ov lítið um orðatakið »leys er kúgv á annars básie«. Tað skal tí einaferð enn verða sligið fast, at tað er stýrinum frá 1950—58 fyri at takka, at arbeiðsloysið er so stórt bæði á landi og sjógvi. Tað er ávokstin frá 8-ára stýrinum, ið nú spókir í mong um heimi í Føroyum, og sum er atvoldin til, at fiskimenn noyðast til Ísland fyri lítið og lætt.

Sig so, at tað ikki vóru teir frægastu, sum tóku um endan, fyri at nýta Hákuns egnu orð.

Løgmannsveitsla

Løgmaður hevði dögverða fyri lögtingsmonnum og fríum teirra hóskevoldið. Boðið varð ræst kjøt og súpan og aftaná kaffi við pannukökum.

Veitslan var sera hugnalig og nógvur og skemtiligur vóru talurnar.

Poul Petersen bar fram takkarkvøðu til lögmanns, tí at hann ikki hevði sterkari drykk enn reyðvin og helt fyri, at tað eftir hansara tykki als ikki hevði skert veitsludámin.

Umfram at vera sakkønur tekniskur ráðgevari hevur Fraser primadonna-rolluna eisini henda pálmásumnudsag.

Tingið saman aftur eftir páskir

Tað var ætlan tingformannsins, at tingið skuldi fara heim í gjár, men málini hava verið so nógv og drúgv, at tað nú er avgjørt at slita tingsetuna mána-dagin og koma saman aftur eftir páskir.

Nógv stórmál hava verið frammi og eru tey flestu avgreidd.

Enn er ikki endalig stóða tikin til belgiska skipabyggitilboðið, men man henda avgerð skjótt fara at verða tikin.

Tað er mikil peningur, sum nú verður settur í uppbygging landsins og ábót ur á tey sosiala viðurskiftini. At vinnan fer at vagnast væl, er tí umráðandi nú meir enn nakrantíð áður. Tann parturin av árinum, sum farin er, hyldnaðist bara væl, hvat sølu í Bretlandi við vikur.

Frítíð við lön

Javnaðartingmaðurin Haldor Hansen hevur fyri Føroya Arbeidaraflag lagt mál á ting, har skotið verður upp, at frítíðarløn arbeiðsmanna verður roknað av teirra fullu lön. Sum nú er, verður frítíðarløn ikki roknað av úrtíðarviðbót og week-end viðbótini.

Væntuliga verður hetta mál samtykt, ið hvussu er soleiðis, at frítíðarlønin verður roknað eisini av úrtíðar- og week-endviðbótini.

LEIVUR OSSURSSON

hevði góða sølu í Bretlandi hesaferð. Teir seldu fyri 12000 stp. Lastin mundi liggja um 3000 kitt.

Í hernað móti kioscum

Landsstýrið legði fram á ting uppskot um at lata avlomin í serstökum føri fáa kioskløvi. Málið varð ikki samtykt, men nevndin, ið viðgjørði málið, heldur fyri, at kioskhandil, so sum hann nógvastaðni fer fram, er til stórra skaða enn gagn av tí, at nógvur av teimum vörum, sum har verða seldar, sum nú ól, barberspritt, hárvatn og allar hin innflutti kulørti litteratururin, er til lítið gagn fyri ungdomin, sum meira enn onnur sokir hesi stóð. Nevndin heldur tað vera átroðkandi neyðugt at fáa eina bevertaraløg, sum kann koma hesum ólevnaði til livs og hevur sett fram uppskot um, at landsstýrið til komandi ting setu setur fram uppskot um bevertaraløg fyri Føroyar.

Nevndaruppskotið er samtykt. Málið um at banna sølu av sigarettum til børn fekk drúga viðger, fleiri tingmenn tóku undir við uppskotinum. Nógvir hildu tað vera skaðiligt, at sigarettir verða seldar í leysum. Tað kann verða nógv misbrúkt av børnum.

SUÐURSTREYMOYAR JAVNAÐAR-FELAG

hevði aðalfund seinasta leygardag. Í stjórnina vórðu afturvæld: J. P. Henriksen, formaður, Jona Henriksen, kassameistari, Edv. Lindenskov, næstformaður, Magnus Tórsheim og Robert Mohr Poulsen. Nývaldir: Tumas Poulsen og Martin Joensen (ættaður av Hvitanesi).